

verschijnt driemaandelijks

COOLIA

Kontaktblad van de

Nederlandse Mycologische Vereniging

DEEL 17, NR. 4

OKTOBER 1974

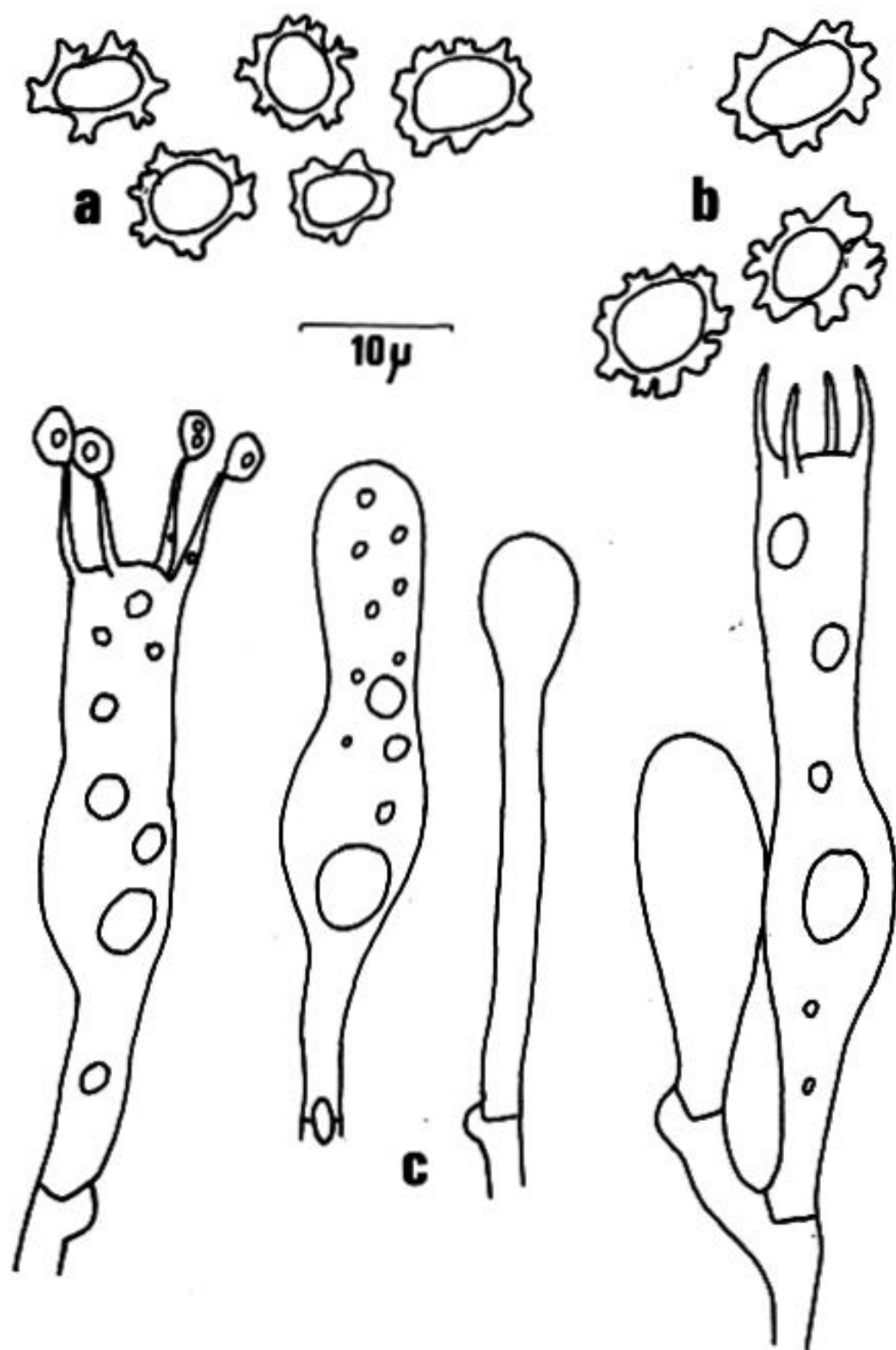
PSEUDOTOMENTELLA ATROCYANEA: EEN ZELDZAME SOORT UIT JENEVERBESSTRUWELN

J.A. Stalpers
Kennedylaan 111
Baarn

B.W.L. de Vries
Biologisch Station
Wijster

Bij het doorzien van een aantal *Tomentella*-kollekties uit Jeneverbesstruwelen konden twee specimens, die voorlopig als *Tomentella cf. botryoides* waren opgeborgen, dank zij een recente publikatie op naam worden gebracht: *Pseudotomentella atrocyanea* (Wakef.) Burdsall & M.J. Larsen. Een kollektie is uit Kliplo (1-5-1970) afkomstig, de andere uit Kraloo (23-12-1971), beide gelegen in Drente.

Het vruchtlichaam is vlak-uitgespreid over het substraat, arachnoïed tot iets pelliculair, gemakkelijk loslatend, geelgroen in droge toestand. De rand is, evenals het subiculum, lichter tot bijna wit. Met KOH wordt het hymenium donker. Dikwandige, onge-septeerde skelethyphen ontbreken. De generatieve hyphen zijn hyalien, dunwandig, 2-4,5 μ breed. Gespen zijn vrij zeldzaam in het subiculum, maar zitten in het subhymenium en hymenium aan bijna elk septum. Cystieden en cystidiolen ontbreken, maar jonge basidiën kunnen hiermee gemakkelijk worden verward. Deze zijn n.l. vaak sphaeropedunkulaat, d.w.z. met een min of meer bolvormig topgedeelte op een steel. De rijpe basidiën staan in min of meer kandelaar-achtig vertakte "trossen" en zijn knotsvormig, soms in het midden wat gezwollen, hyalien, maar enigszins blauw tot purper in KOH, 30-50 x 8-10 μ , meestal met 4 sterigmata,

Pseudotomentella atrocyanea

a-b. sporen (resp. de exemplaren uit Kraloo en Kliplo),
c. basidiën, ontwikkelingsstadia.

die tot 6,5 μ lang zijn. De sporen zijn hyalien tot licht geel-bruin in water, dun- tot iets dikwandig, sterk wrattig tot stomp gestekeld, wratjes soms gevorkt, rond tot onregelmatig gelobd, soms bijna ellipsoïed, (6,5-)7-10(-11) x (5,5-)6-8,5 μ , inklusief ornamentatie, donkerblauw in KOH, maar na ongeveer een uur weer geel-bruin.

De soort is in 1966 beschreven door Wakefield (4), die wel gespen signaleerde, maar deze als zeldzaam kwalificeerde. Burdsall & Larsen (1) plaatsten de soort in *Pseudotomentella*, een geslacht, dat momenteel 12 soorten bevat en wordt gekenmerkt door sphaeropedunkulate jonge basidiën en in omtrek min of meer ronde, wrattige sporen, waarvan de wratjes soms gevorkt zijn. *P. atrocyanea* neemt binnen *Pseudotomentella* een aparte plaats in door het voorkomen en de verdeling van gespen (slechts twee andere soorten hebben ook gespen, en dan ook aan bijna alle septen van de subiculum-hyphen), de typische reactie van de sporen met KOH en het ontbreken van hyphenbundels, skelethyphen en zelfs maar hyphen met verdikte wand. De blauwverkleuring van de sporen is permanent en konstant tussen ongeveer pH 9 en pH 11, daarboven verdwijnt de kleur weer geheel of gedeeltelijk (2). Dit werd gecontroleerd met mengsels van pH 7, 10,5 en 14 bij het specimen uit Kraloo.

De geografische verspreiding van deze soort, die uit Nederland en zelfs uit Europa nog niet bekend was, is enigszins vergelijkbaar met die van *Corticium (Athelia) coprophilum* (3). Wakefield's vondst komt uit Venezuela, van rot hout; Burdsall & Larsen noteren twee vondsten uit Arizona (U.S.A.) van onvermeld substraat en de twee nederlandse exemplaren komen van *Juniperus*. Het lijkt waarschijnlijk, dat de soort in de verschillende herbaria onder een andere naam aanwezig zal zijn omdat de jonge basidiën gemakkelijk voor cystiedenkunnen worden aangezien en lang niet iedereen in basisch milieu zijn schimmels onderzoekt.

Summary:

Pseudotomentella atrocyanea is recorded on *Juniperus communis* for the first time from the Netherlands and Europe and a detailed description is given. Its systematic position is shortly discussed.

Literatuur:

1. Burdsall, H.H. Jr. & Larsen, M.J. (1974). Lazulinospora, a new genus of Corticiaceae and a note on Tomentella atro-

- cyanea. - Mycologia 66: 96-100.
2. Burdsall, H.H. Jr. & Setliff, E.C. (1974). pH-Related color changes in certain species of *Lazulinospora*, *Pseudotomentella* and *Tomentella*. - Mycologia 66: 101-106.
 3. Jülich, W. (1974). *Corticium coprophilum*, een mestbewonende korstzwam. - Coolia 17: 9-12.
 4. Wakefield, E.M. (1966). Some extra-european species of *Tomentella*. - Transactions of the British Mycological Society 49: 357-362.

ISARIA-ACHTIGE INSEKTENSCHIMMELS

R.A. Samson

van Speyklaan 13
Baarn

In vergelijking met de tropische landen zijn insectenschimmels in Nederland vrij zeldzaam. In Fungus kon ik een artikel van J. Daams (2) vinden uit het jaar 1948 over de *Isaria*'s in ons land en verder enkele vondsten van *Isaria farinosa* en *Cordyceps militaris*. In de grote herbaria van de Rijksuniversiteiten van Leiden en Utrecht trof ik echter nog tamelijk veel exemplaren aan, die grotendeels alleen tot het geslacht *Isaria* waren gedetermineerd. De resultaten van mijn onderzoekingen en enkele recente verse kollekties waren voor mij een aanleiding om de nederlandse soorten eens naast elkaar te zetten en kort te beschrijven.

De soorten, die hier genoemd zullen worden, zijn meestal bekend onder hun *Isaria* naam. De eerste beschrijving van dit tot de *Fungi Imperfecti* behorende geslacht is van Persoon (6) wiens beknopte beschrijving er echter latere mycologen vaak toe verleide om alleen het makroskopische kenmerk, het aanwezig zijn van gebundelde konidiëndragers (= synnemata), te gebruiken om hun nieuwe soort in *Isaria* te plaatsen. Andere mycologen beschreven de soorten als *Isaria* op grond van het entomogene karakter. Dit komt waarschijnlijk, omdat Persoon (6) enige van zijn *Isaria*'s als insectenschimmels beschreef. Op het ogenblik is de geslachtsnaam *Isaria* gegeven aan meer dan 200 soorten, die echter gezien